

NACIONALNI INŠTITUT ZA JAVNO ZDRAVJE, OE CELJE

EPIDEMIOLOŠKO SPREMLJANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETU 2024

Letno poročilo

CELJE, marec 2025

Uspešno varovanje zdravja prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi zahteva sodelovanje in komuniciranje s strokovnjaki različnih strok in resorjev ter sodelovanje s širšo skupnostjo. Zato se zahvaljujemo vsem, ki sodelujete z nami.

Alenka Trop Skaza, Ines Kebler, Severin Nemeč Herkess, Vesna Tominšek, Tina Tavčar, Anja Mikuž,
Alenka Pelko, Tanja Babič

Spremljanje pojavljanja, razširjenosti in epidemioloških značilnosti nalezljivih bolezní predpisuje Zakon o nalezljivih boleznih in posebnih ukrepih za njihovo preprečevanje in obvladovanje (Ur. l. RS št. 16/99). Nalezljive bolezni se prijavljajo in spremljajo po načelu regijske pristojnosti ter so ena izmed pomembnih nalog območnih enot Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Spremljanje vključuje:

- spremljanje gibanja nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih in o smrtih zaradi nalezljivih bolezní),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsakega izbruha ali suma na izbruh ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- organizacijo in nadzor nad preventivnim cepljenjem po imunizacijskem programu in samoplačniško, vključno s svetovanjem potnikom v mednarodnem prometu,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno-izobraževalno dejavnost.

Na Celjskem je bilo v letu 2024 prijavljenih **5644** primerov nalezljivih bolezní (Tabeli 1, 2). V teh podatkih niso upoštevani primeri AIDS-a, spolno prenosljivih bolezní, tuberkuloze, akutnih respiratornih okužb, pljučnic (MKB-10: J12, J14-18), posameznih primerov akutnih gastroenterokolitov in dermatofitoz, kjer povzročitelj ni opredeljen.

Letna stopnja obolevnosti vseh nalezljivih bolezní je v letu 2024 znašala **184.2/10.000** prebivalcev in je bila nižja kot v letu 2023 (325/10.000) in nižja od petletnega povprečja (1380/10.000).

Najvišjo stopnjo obolevnosti smo v letu 2024 zabeležili v upravni enoti **Sevnica (271.5/10.000)**, najnižjo pa v upravni enoti **Mozirje (92.9/10.000)**.

V naši regiji smo v letu 2024 registrirali **17** večjih izbruhov nalezljivih bolezní, v katerih je število obolelih oseb znašalo **401**. Število obolelih v izbruhih je bilo nižje kot leta 2023, ko je v 24 izbruhih obolelo 355 oseb.

V letu 2024 v regiji nismo zabeležili primerov klasičnih karantenskih bolezní, davice, otroške paralize, rdečk, mumpsa, tetanusa in stekline. Zabeležili smo en primer ošpic in 104 primere oslovskega kašlja. Že vrsto let je pri nalezljivih boleznih, proti katerim cepimo, prisotna dinamika upadanja števila obolelih oziroma se nekatere otroške bolezni praktično ne pojavljajo več, kar potrjuje uspešnost izvajanja imunizacijskega programa. Izjema je oslovski kašelj, ki se sporadično ali v obliki manjših izbruhov pojavlja večinoma pri starejših osnovnošolskih in srednješolskih otrocih.

V okviru epidemiološkega dela smo izvajali poizvedovanje s pomočjo epidemioloških anket. V letu 2024 je bilo k nam prijavljenih 254 nalezljivih bolezní, ki, v skladu z Definicijami prijavljivih nalezljivih bolezní za namene epidemiološkega spremljanja, zahtevajo epidemiološko

poizvedovanje. Izvedenih je bilo 195 anketiranj (76.8%). Zaradi povečanega števila prijav oslovskega kašlja je bilo največ epidemiološkega poizvedovanja opravljeno pri tej nalezljivi bolezni, sledijo črevesne nalezljive bolezni in ostale nalezljive bolezni.

TABELA 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI PO UPRAVNIH ENOTAH, REGIJA CELJE, 2024

	Brežice	Celje	Laško	Mozirje	Sevnica	Konjice	Šentjur	Šmarje	Velenje	Žalec	Skupaj
SALMONELOZA	4	10	0	3	2	5	4	5	10	13	56
GRİŽA	0	0	0	0	0	1	0	1	0	2	4
KAMPILOBAKTARIOZA	16	31	10	6	12	12	8	13	18	23	149
JERSINIOZA	1	2	0	0	2	0	0	1	4	1	11
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	28	44	11	8	15	21	24	36	27	41	255
ROTAVIROZA	23	15	2	4	20	20	7	10	15	10	126
NOROVIROZA	28	153	43	9	11	12	23	20	32	32	363
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	8	6	6	0	2	5	3	2	6	1	39
DRUGE PROTOZOJSKE BOLEZNI	0	12	2	0	2	2	3	3	6	2	32
LEPTOSPIROZA	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
LISTERIOZA	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	3
ŠKRLATINKA	25	22	8	1	36	11	82	7	5	37	234
STREPT. FARINGITIS	46	7	2	0	8	12	0	1	6	15	97
STREPT. TONZILITIS	140	386	37	2	164	75	51	9	9	122	995
NORICE	77	89	43	5	57	83	81	64	92	240	831
HERPES ZOSTER	8	22	2	2	15	19	17	14	8	35	142
MONONUKLEOZA	3	13	2	0	4	4	9	4	5	4	48
GRIPA	63	194	38	32	29	50	61	104	62	80	713
COVID-19	151	160	39	50	74	51	43	59	135	95	857
INVAZIVNE PLJUČNICE	0	2	0	0	0	0	1	0	1	1	5
OSLOVSKI KAŠELJ	3	25	4	8	5	13	6	8	12	20	104
ERIZIPEL (ŠEN)	2	9	4	1	3	15	7	6	2	10	59
SEPSA	5	37	7	5	5	18	10	11	24	18	140
MENINGOKOKNI MENINGITIS	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2	4
BAKT. MENINGITIS	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
SEROZNI MENINGITIS	0	0	1	0	1	1	2	1	0	0	6
ZOSTER MENINGITIS	0	2	1	0	0	1	1	1	0	1	7
VARIČELNI MENINGITIS	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	3
DRUGE VRSTE MENINGITIS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
KLOPNI MENINGITIS	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2
LYME BORELIOZA	11	11	6	2	20	21	24	25	8	23	151
ATROFIČNO VNETJE UDOV	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	4
HEPATITIS B	0	1	3	1	0	1	0	0	5	4	15
HEPATITIS C	1	8	1	1	1	2	0	1	2	11	28
MIKROSPORIJA	1	14	1	6	0	2	1	1	8	4	38
GARJAVOST	2	18	5	4	5	2	3	3	9	9	60

LEGIONARSKA PLJUČNICA	3	2	1	0	2	3	3	1	2	9	26
DENGA	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
ZAHODNONILSKA MRZLICA	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
TOKSOPLAZMOZA	1	1	0	0	0	2	0	0	0	1	5
ENTEROBIOZA	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	4
OŠPICE	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	0	6	3	0	3	0	1	3	3	0	19
SKUPAJ	652	1307	285	151	498	468	477	418	519	869	5644
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	268.9	201.7	165.4	92.9	271.5	203.2	235.2	128.6	113.3	202.0	184.2

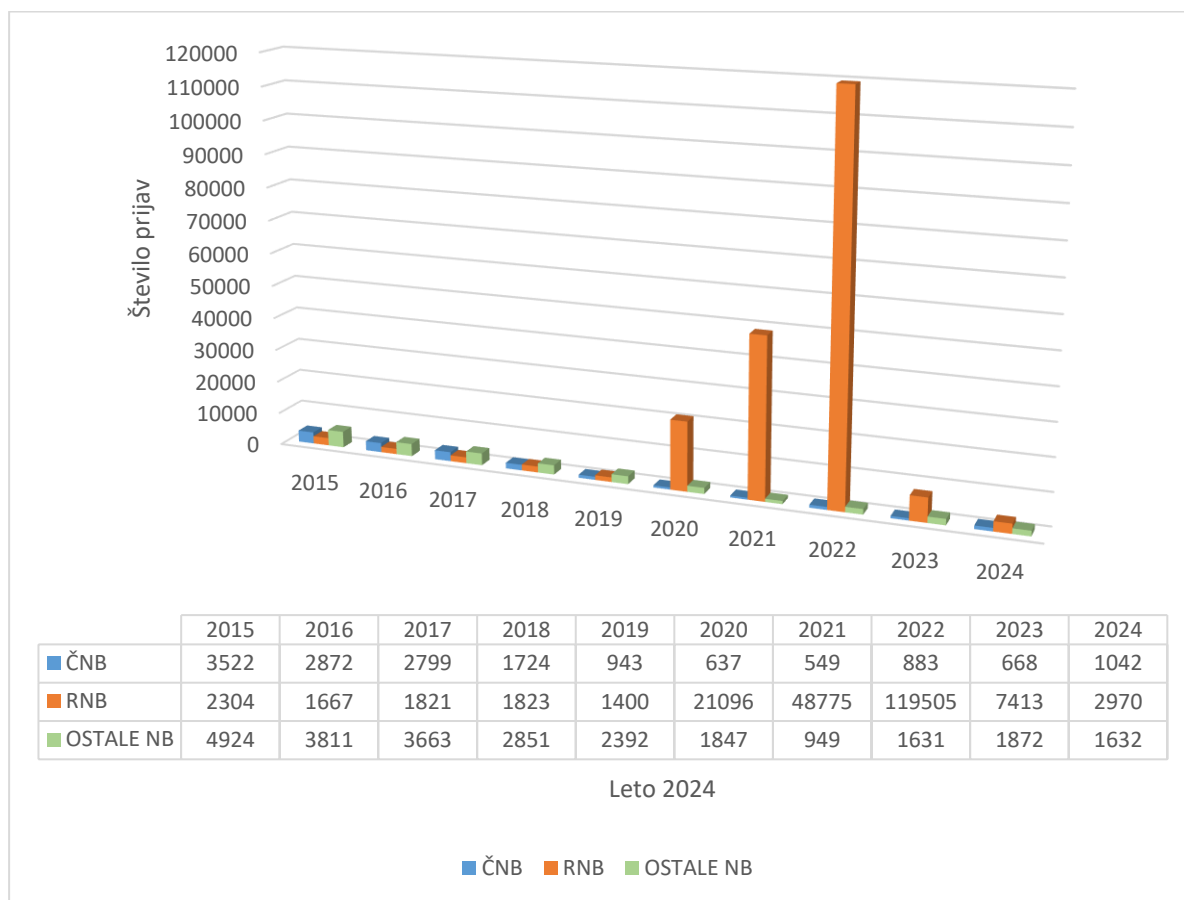
TABELA 2: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI, REGIJA CELJE, LETO 2020 – 2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Povprečje 2020-2024
SALMONELOZA	43	25	63	40	56	45,4
KAMPILOBAKTERIOZA	183	160	171	182	149	169
JERSINIOZA	8	7	4	11	11	8,2
GRIŽA	0	2	2	3	4	2,2
DRUGI BAKTER. ENTEROKOL.	164	159	158	231	255	193,4
ATI	0	1	0	1	0	0,4
ROTAVIROZA	31	21	115	40	126	66,6
NOROVIROZA	138	122	314	95	363	206,4
DRUGI VIRUSNI ENTEROKOL.	22	23	26	25	39	27
HEPATITIS A	1	0	4	3	0	1,6
PROTOZOJSKE ČREV.BOL.	13	18	10	28	32	20,2
ENTEROBIOZA	25	3	8	6	4	9,2
ŠKRLATINKA	44	16	65	190	234	109,8
STREPT. TONZILITIS	121	4	92	577	995	357,8
STREPT. FARINGITIS	28	7	18	34	97	36,8
HERPES ZOSTER	252	164	149	136	142	168,6
NORICE	599	347	1060	1240	831	815,4
INVAZIVNE PLJUČNICE	8	8	9	7	5	7,4
MONONUKLEOZA	28	27	22	40	48	33
GRIPA	689	2	318	539	713	452,2
COVID-19	20102	48708	118960	6001	857	38925,6
ERIZIPEL (ŠEN)	78	33	42	57	59	53,8
SEPSA	135	109	53	119	140	111,2
MENINGOKOKEMIJA	0	0	2	1	4	1,4
BAKT. MENINGITIS	2	3	7	7	2	4,2
SEROZNI MENINGITIS	1	4	8	7	6	5,2
ZOSTER MENINGITIS	18	0	1	9	7	7
VARIČELNI MENINGITIS	1	2	2	0	3	1,6
MENINGITIS/ENCEFALITIS neopredeljen	0	7	0	0	0	1,4
DRUGE VRSTE MENINGITIS	1	0	1	0	1	0,6

KLOPNI MENINGITIS	13	6	9	5	2	7
LYME BORELIOZA	686	178	198	139	151	270,4
ATROFIČNO VNETHJE UDOV	3	5	2	3	4	3,4
HEPATITIS B	2	4	7	12	15	8
HEPATITIS C	4	2	6	10	26	9,6
HEPATITIS E	1	0	0	0	0	0,2
OSLOVSKI KAŠELJ	3	1	0	20	104	25,6
OŠPICE	0	0	0	0	1	0,2
TETANUS	0	0	1	0	0	0,2
MIKROSPORIJA	26	31	18	31	38	28,8
GARJAVOST	11	24	37	36	60	33,6
TULAREMIJA	0	0	1	0	0	0,2
LEPTOSPIROZA	4	3	3	2	5	3,4
TOKSOPLAZMOZA	0	5	1	9	4	3,8
LEGIONARSKA PLJUČNICA	19	11	24	29	26	21,8
HEMORAGIČNA MRZLICA	4	7	0	5	0	3,2
MALARIJA	0	1	2	3	0	1,2
DENGA	0	0	0	1	2	0,6
ZAHODNONILSKA MRZLICA	0	0	0	0	1	0,2
LIŠMANIOZA	0	0	0	1	0	0,2
TRIHURIOZA	0	0	1	0	0	0,2
EHINOKOZOZA	0	2	0	2	0	0,8
CISTICERKOZA	1	0	1	0	0	0,4
AMEBOZA	0	0	1	0	0	0,2
LISTERIOZA	0	0	2	3	3	1,6
CJB	1	0	0	0	0	0,2
TOKSOKARIOZA	0	1	0	0	0	0,2
RIKECIOZA neopredeljena	0	1	0	0	0	0,2
DRUGE BAKTERIJSKE BOLEZNI	2	9	18	13	19	12,2
MPOX	0	0	3	0	0	0,6
SKUPAJ	23515	50273	122019	9953	5644	42280,8
MORBIDITETA / 10000 PREBIVALCEV	767.4	1640.6	3982.0	324.8	184.2	1379.8

GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V LETIH 2015 DO 2024

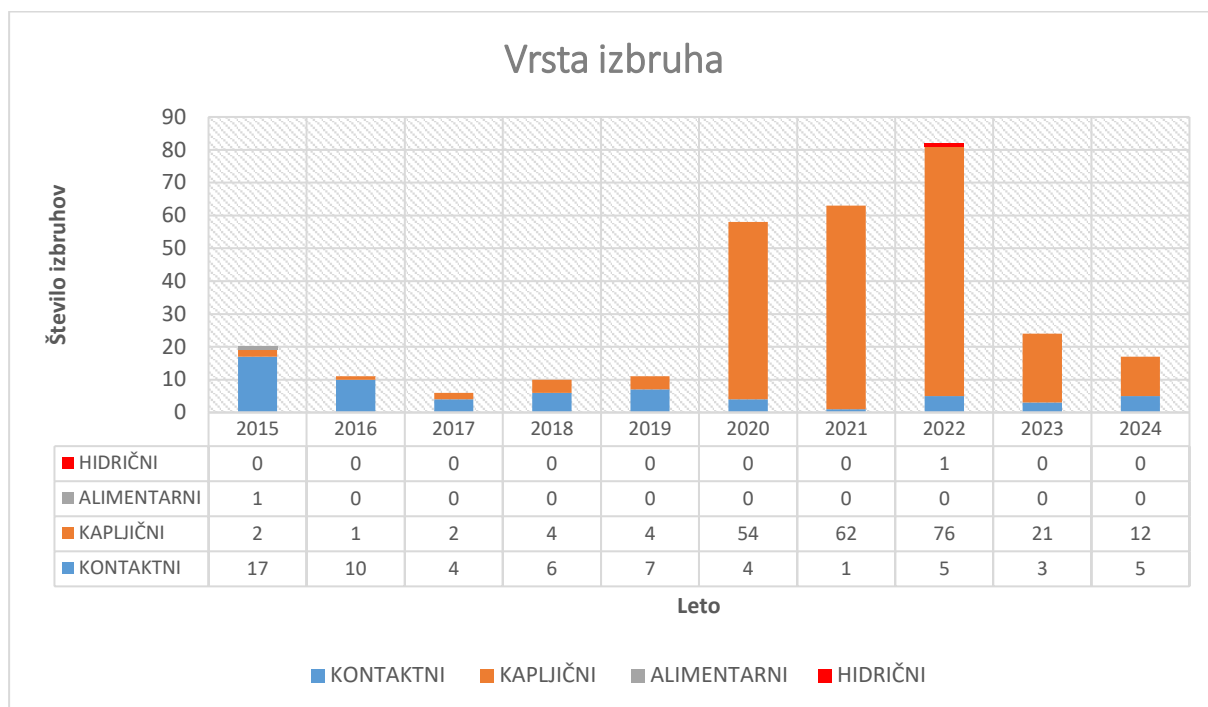
Število prijav nalezljivih bolezní se v zadnjih 10-ih letih giblje od 10750 (v letu 2015) do 5644 (v letu 2024). Zabeleženo število prijav je bilo zaradi bolezní covid-19 v letih od 2020 do 2023 višje od desetletnega povprečja. Respiratorne nalezljive bolezni (RNB) predstavljajo v letu 2024 povprečno 52.6 % vseh prijav nalezljivih bolezní, črevesne nalezljive bolezni (ČNB) pa predstavljajo povprečno 18.5 % vseh prijav (Histogram 1).

HISTOGRAM 1: GIBANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI V REGIJI CELJE V LETIH OD 2015 DO 2024

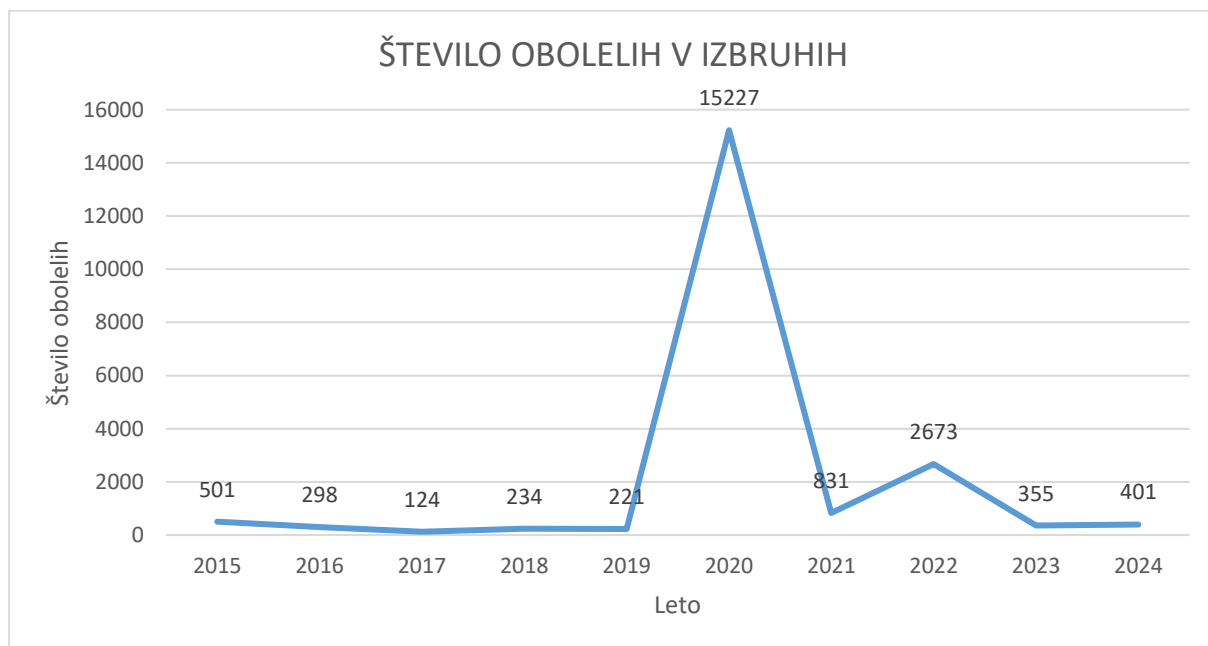
V preteklem desetletju smo zabeležili 302 izbruha nalezljivih bolezní. Največ je bilo kapljičnih (238) in kontaktnih izbruhov (62). V zadnjih desetih letih smo obravnavali en alimentarni izbruh in v letu 2022 norovirusni hidrično kontaktni izbruh. V izbruhih je v opazovanem obdobju obolelo skupaj 20.865 oseb, stopnja obolevnosti je bila 680.9/10.000 prebivalcev. Največ oseb je obolelo v letu 2020 (15.227), najmanj pa v letu 2017, ko je zbolelo 124 oseb (Histogram 3).

Na območju regije smo v letu 2024 prijavili in obravnavali 17 izbruhov nalezljivih bolezní, v katerih je opredeljeno obolela 401 oseba. Skupno smo obravnavali 5 izbruhov oslovskega kašlja v dužinskem okolju (4) in osnovni šoli (1), 3 izbruhe covid-19 v domovih za starejše občane (DSO), 3 izbruhe gripe v DSO, 3 izbruhe noroviroze v DSO, 2 izbruha garij (družinski izbruh in izbruh v prevzgojenem domu) in en izbruh rotaviroze v vrtcu.

HISTOGRAM 2: ŠTEVILO IN VRSTE IZBRUHOV NB V REGIJI CELJE V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

HISTOGRAM 3: ŠTEVILO OBOLELIH V IZBRUIH NB CELJE V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

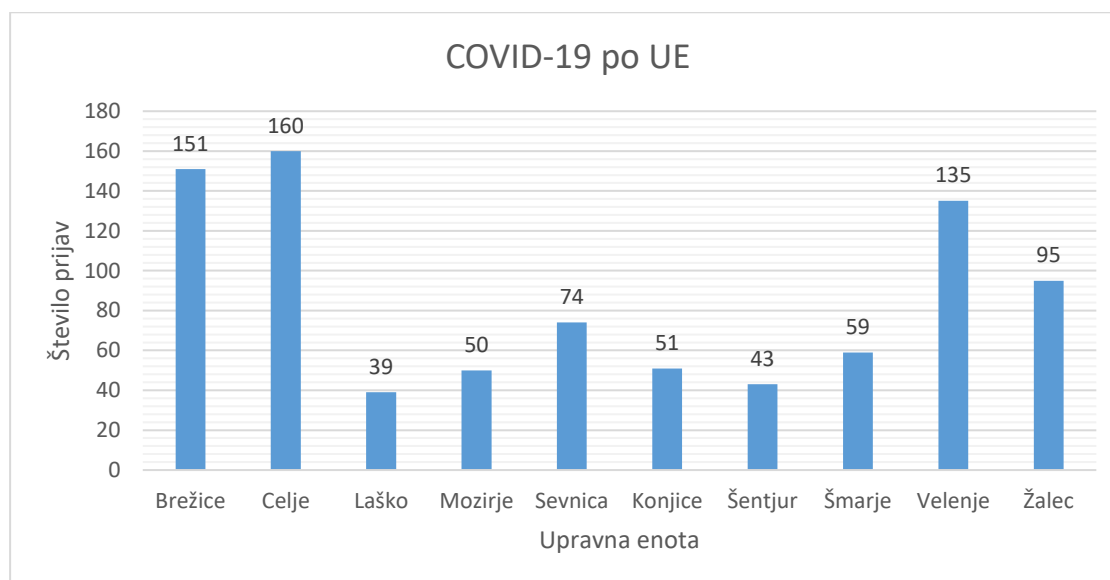
RESPIRATORNE NALEZLJIVE BOLEZNI

V letu 2024 je bilo na področju regije prijavljenih 2970 respiratornih nalezljivih bolezní (s potrjenimi primeri gripe in covid-19, brez tuberkuloze in brez pljučnic z izjemo invazivnih pnevmokoknih pljučnic), kar predstavlja 52.6% vseh prijav.

V letu 2020 smo se v Sloveniji srečali z novo boleznijo, covid-19. Prvi primer smo zabeležili 4. marca 2020. Epidemija covid-19 je bila v Sloveniji razglašena 12. marca 2020. V letu 2024 smo nadaljevali s spremljanjem bolezní covid-19, število obolelih je upadalo. V letu 2024 so se okužbe z virusom SARS-CoV-2 obravnavale enako kot drugi povzročitelji respiratornih okužb in posebni ukrepi za omejevanje širjenja okužbe, ki so bili v veljavi do pomladi 2022, več niso v veljavi.

V celjski regiji smo v letu 2024 zaznali 857 potrjenih primerov okužbe s SARS-CoV-2 (Histogram 4).

HISTOGRAM 4: ŠTEVILO OBOLELIH PO UPRAVNIH ENOTAH S COVID-19 V REGIJI CELJE V LETU 2024

V letu 2024 smo prejeli 104 prijave oslovskega kašlja. Pri 84 primerih je bila bolezen laboratorijsko potrjena, povzročitelj je bila bakterija *Bordetella pertussis*. 20 primerov je bilo opredeljenih kot verjeten primer. Kopičenje primerov se je začelo spomladi 2024 (marec, april, maj). Pri 78 potrjenih primerih smo opravili epidemiološko poizvedovanje in ugotovili, da so nekateri med seboj epidemiološko povezani. Obravnavali smo 4 izbruhe v družinskem okolju in en izbruh v vrtcu. Obolelo je 32 predšolskih otrok, 32 šolskih otrok, 10 mladih oz. mlajših od 30 let, 20 odraslih oseb in 10 starostnikov. Od tega je bilo 47 oseb cepljenih proti oslovskega kašlja (Histogram 5).

HISTOGRAM 5: GIBANJE OSLOVSKEGA KAŠALJ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

ČREVESNE NALEZLJIVE BOLEZNI

Med črevesne nalezljive bolezni uvrščamo obolenja, ki jih povzročajo različni povzročitelji. V zadnjem desetletju je bilo prijavljenih največ enterokolitisov, pri katerih povzročitelj ni bil ugotovljen. Na podlagi Uredbe o varstvu podatkov teh enterokolitisov več ne evidentiramo v bazo prijavljenih nalezljivih bolezní.

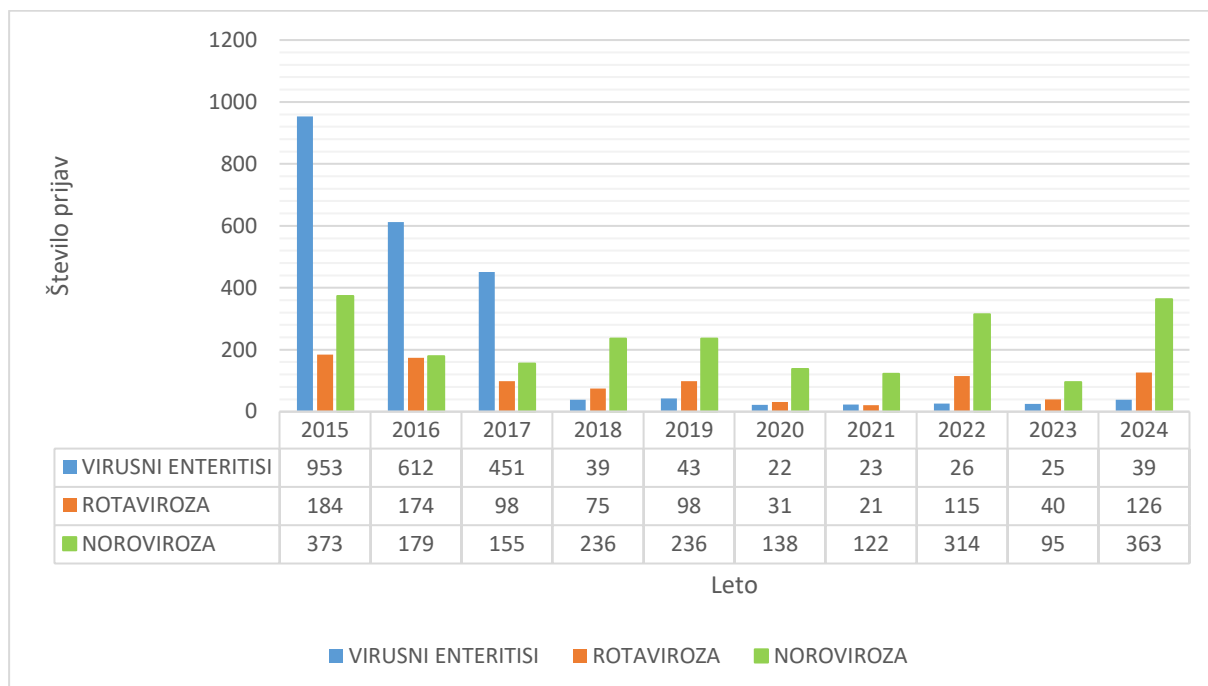
V letu 2024 je bilo največ prijavljenih noroviroz (363), sledijo kampilobakterioze (149) in rotaviroze (126). Število prijavljenih salmoneloz je bilo 56; najpogosteje je bila iz blata obolelih in asimptomatsko okuženih izolirana *S. enteritidis* (15) in *S. typhimurium* (11). Največje število salmoneloznih obolenj smo zabeležili v letu 2019 (86), najmanj pa v letu 2021 (25).

Vsi ti podatki ne odražajo dejanskega stanja črevesnih NB, saj je ponekod prijavljanje neredno, mikrobiološka laboratorijska diagnostika ugotavljanja povzročiteljev pa opuščena. Prav tako pa prihaja do manjšega števila prijav zaradi varovanja osebnih podatkov, ki ga ureja evropska zakonodaja, saj prijava posameznih primerov akutnih gastroenterokolitisov, kjer povzročitelj ni opredeljen, v Sloveniji ni več obvezna.

ČREVESNI VIRUSNI ENTERITISI

Noroviroza je zelo nalezljiva črevesna bolezen, ki jo povzročajo norovirusi. Prenaša se s tesnim stikom med ljudmi, preko okužene hrane in vode ali z dotikanjem onesnaženih površin.

Rotaviroza je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzročajo rotavirusi. Pogosto se pojavlja v obliki izbruhov v vrtcih, domovih za starejše občane, bolnicah in povsod, kjer se zadržuje večje število ljudi. **DRUGI VIRUSNI ENTERITISI** najpogostejši povzročitelji virusnih enteritisev so adenovirusi, sapovirusi in astrovirusi (Histogram 6).

HISTOGRAM 6: GIBANJE VIRUSNIH ENTEROKOLITISOV, ROTAVIROZ IN NOROVIROZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024**Preprečevanje širjenja virusnih črevesnih nalezljivih bolezní:**

- Pravilna higiena rok (pravilno umivanje z milom in tekočo vodo, posebno po opravljanju potrebe, menjavi pleníc, pred jedjo ter pred in med pripravo hrane).
- Pri pripravi in shranjevanju živil pazimo, da ne pride do navzkrižnega onesnaženja živil z mikroorganizmi. Živila z ostanki zemlje (krompir, korenje...) shranjujemo ločeno od ostalih živil. Kuhinjske deske, nože, ostale pripomočke uporabljamo ločeno za surova in že kuhana, gotova živila.
- Toplotna obdelava živil naj bo pravilna in zadostna. Sveže sadje in zelenjavo pred uporabo temeljito očistimo in operemo.
- Večino zdravju škodljivih mikroorganizmov, potencialno prisotnih v živilih, uničimo s temperaturo nad 63 ° C.
- Za pitje in pripravo živil uporabljamo le varno pitno vodo iz nadzorovanih vodnih virov oziroma vodovodnih sistemov.
- Redno čiščenjem in vzdrževanjem sanitarnih in drugih potencialno onesnaženih prostorov in/ali površin.
- Mokro čiščenje in dezinfekcija onesnaženih površin in prostorov ter pogostejše prezračevanje prostorov (večkrat na dan).
- Uporabljene plenice in ostale krpe, umazane z izločki, je potrebno odstranjevati z odlaganjem v plastične vrečke, ki jih je potrebno dobro zatesniti.
- Otroci, ki imajo drisko in/ali bruhanje ne smejo obiskovati vrtca ali šole – v ustanovo se smejo vrniti po preteku 48 ur od zadnjega bruhanja in/ali driske.

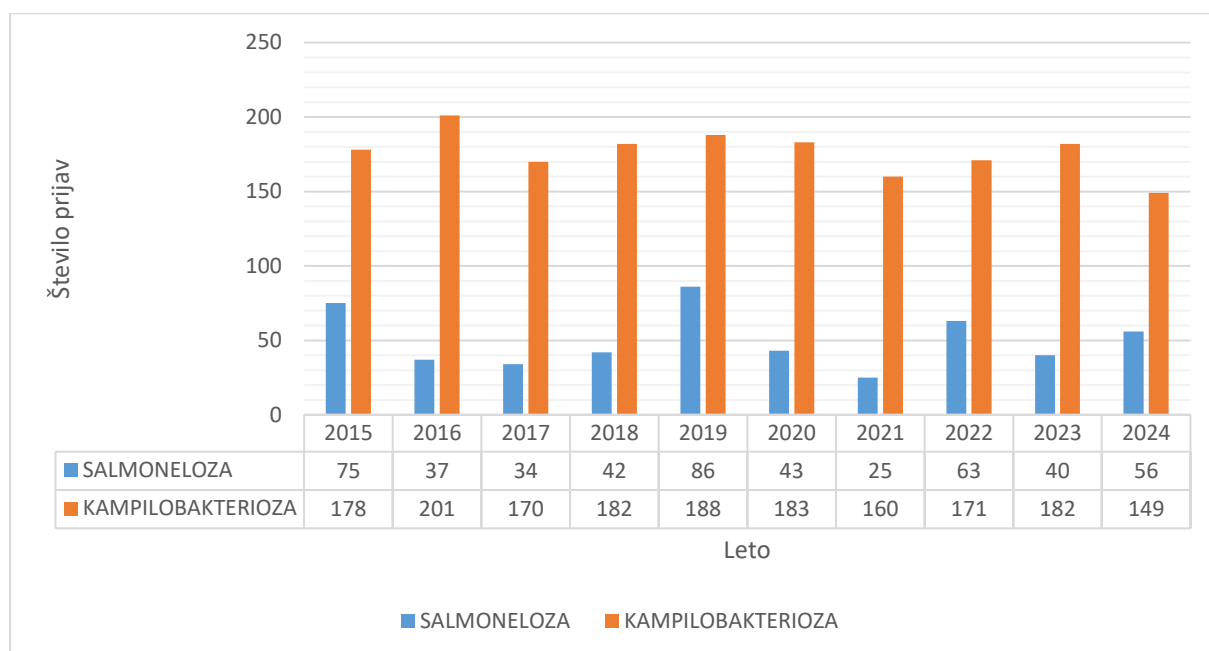
ČREVESNI BAKTERIJSKI ENTERITISI

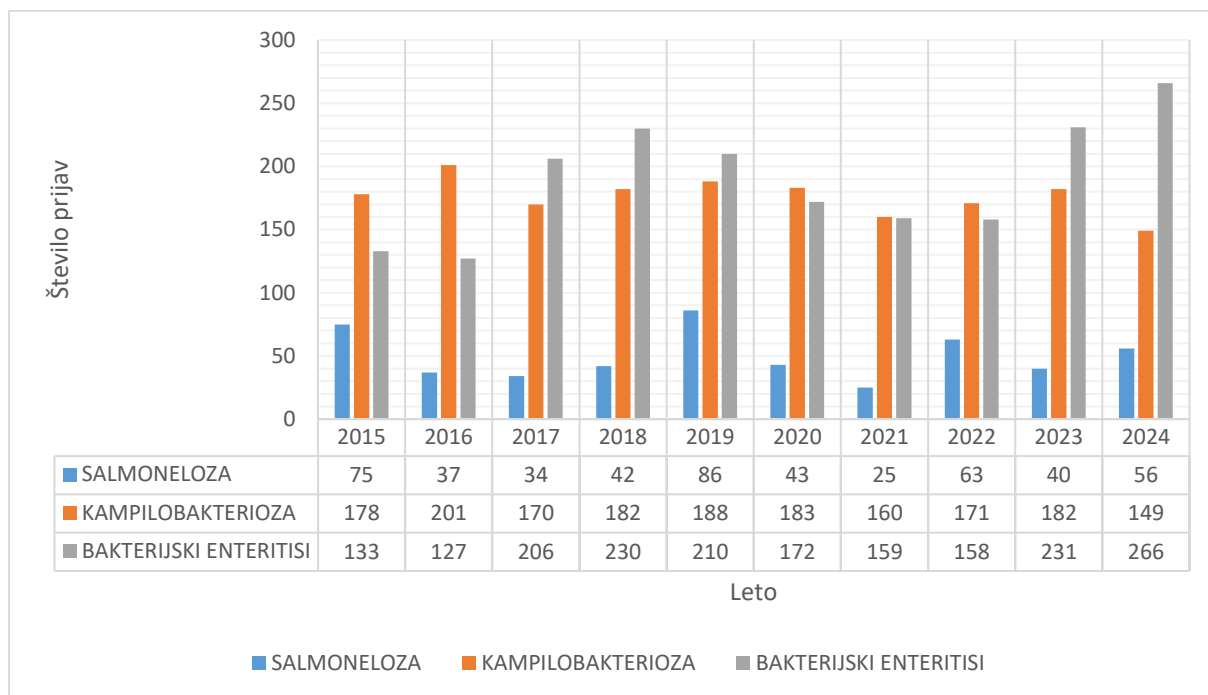
Kampilobakterioza je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzroča bakterija *Campylobacter*. Razširjena je po vsem svetu, v državah EU je najpogosteje prijavljena zoonoza (Histogram 7).

Salmoneloza je črevesna nalezljiva bolezen, ki jo povzroča bakterija *Salmonella*, razširjena je po vsem svetu (Histogram 6).

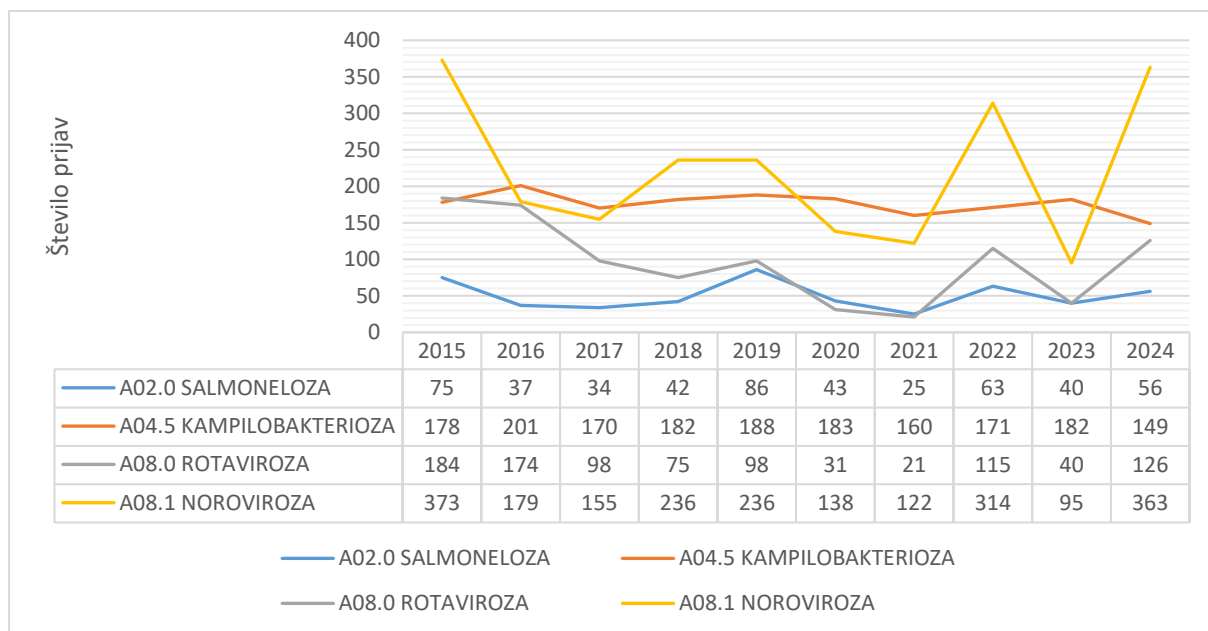
Drugi bakterijski enteritisi: najpogostejši povzročitelji bakterijskih enteritsov so bakterije *Escherichia coli*, *Clostridiodes difficile* in druge opredeljene bakterije. Primerjava obolenj s kampilobaktri, salmonelami in drugimi bakterijskimi enteritisi je prikazana na sliki 8 (Histogram 8).

HISTOGRAM 7: GIBANJE SALMONELOZ IN KAMPILOBAKTERIOZ V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

HISTOGRAM 8: GIBANJE SALMONELOZ, KAMPILOBAKTERIOZ IN BAKTERIJSKIH ENTERITISOV V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

Na Histogramu 9 je prikaz primerjave med številom opredeljenih virusnih in bakterijskih enteritiso.

HISTOGRAM 9: GIBANJE OPREDELJENIH VIRUSNIH IN BAKTERIJSKIH ENTEROKOLITISOV V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

BOLEZNI, KI JIH PREPREČUJEMO S CEPLJENJEM

NORICE

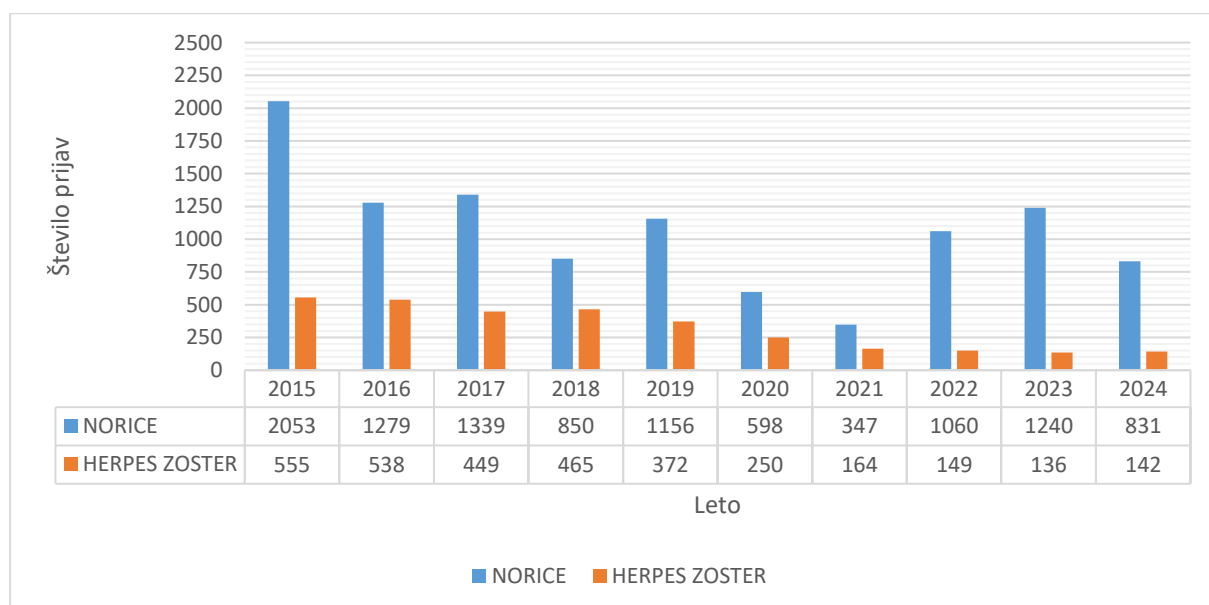
Norice so virusna nalezljiva bolezen, ki jo povzroča virus varicela-zoster (VZV), ki ga uvrščamo v družino herpes virusov. Edini gostitelj virusa je človek. Norice so razširjene po vsem svetu. Okužba se prenaša s kužnimi kapljicami in po zraku ter preko rok, ki so onesnažene z izločki bolnika. Večina ljudi okužbo preboli v otroškem obdobju. Pri sicer zdravih otrocih je praviloma lahka bolezen. Povprečna inkubacija je od 14 do 16 dni. Značilna znaka sta zvišana telesna temperatura in pojav mehurčastega izpuščaja na koži, po sluznicah ustne votline, spolovila in na lasišču. Odrasli, ki zbolijo za noricami, imajo precej težjo obliko bolezni – pojavijo se zapleti kot so pljučnica, vnetje možganskih ovojnic in možganovine. Po prebolelih noricah je imunost za norice trajna. Norice se lahko ponovijo izjemoma in le pri bolnikih z močno okrnjeno imunostjo.

Virus, ki je povzročil norice, ostane prisoten v telesu celo življenje in se lahko aktivira kasneje ter povzroči pasovec oz. herpes zoster.

PASOVEC (HERPES ZOSTER)

Pasovec je posledica aktivacije virusa varicela zoster (VZV). Običajno se pojavlja pri starejših oziroma pri osebah z imunsko pomanjkljivostjo. VZV se največkrat aktivira ob padcu imunosti. Kožni mehurji se pojavijo največkrat na prsnem košu, redkeje na obrazu. Spremlja jih bolečina različne intenzivnosti. Virus varicela zoster je prisoten v mehurčkih sprememb bolnika s pasovcem. Možno je, da bi se ob tesnem stiku (običajno znotraj družine), VZV prenesel na družinskega člana, ki še ni bil nikoli okužen s tem virusom oziroma ni prebolel noric. Ob prebolevanju pasovca so možni zapleti (razsoj virusa ali generaliziran pasovec, vnetje možganskih ovojnic in možganovine, vnetje žil centralnega živčnega sistema) (Histogram 10).

HISTOGRAM 10: GIBANJE PASOVCA – HERPES ZOSTER IN NORIC V CELJSKI REGIJI V OBDOBJU OD 2015 DO 2024

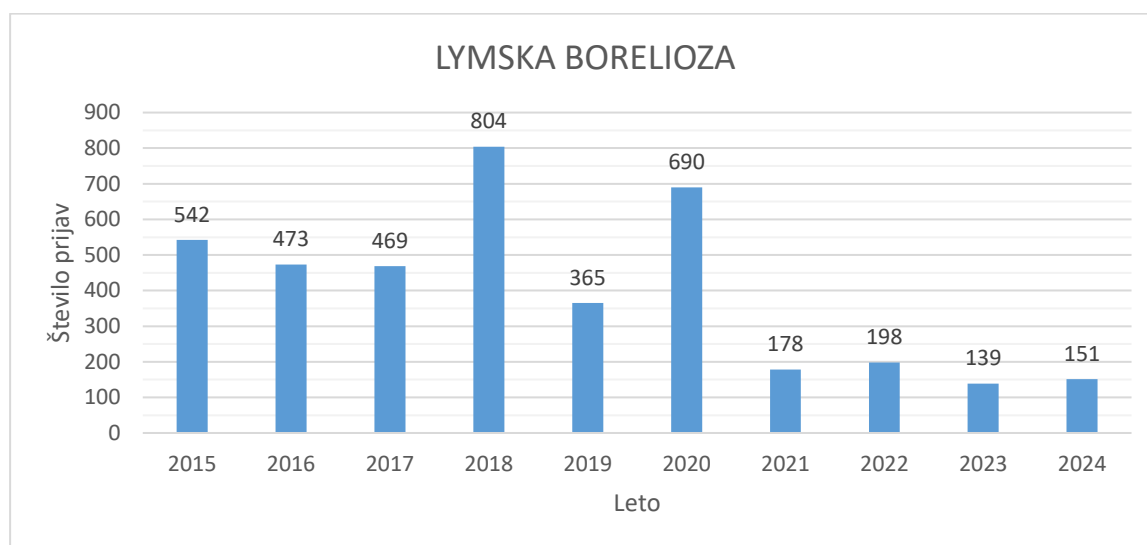

BOLEZNI, KI JIH PRENAŠAJO ČLENONOŽCI

LYMSKA BORELIOZA

V letu 2024 smo zabeležili 151 primerov lymške borelioze, kar je manj kot leta 2023, ko jih je bilo 139. Bakterije se prenesejo na človeka z ugrizom okuženega klopa iz rodu *Ixodes*. Lymška borelioza se pojavlja preko celega leta, vendar je najpogostejša od februarja do novembra. Mile zime in vlažne pomladi vplivajo na populacijo kloпов. Boreliozo največkrat povezujemo z značilnimi spremembami na koži v obliki erythema migrans. Kožna sprememba je lahko ena sama ali pa jih je več na različnih delih telesa (Histogram 11).

HISTOGRAM 11: GIBANJE LYMSKE BORELIOZE NA CELJSKEM V LETIH OD 2015 DO 2024

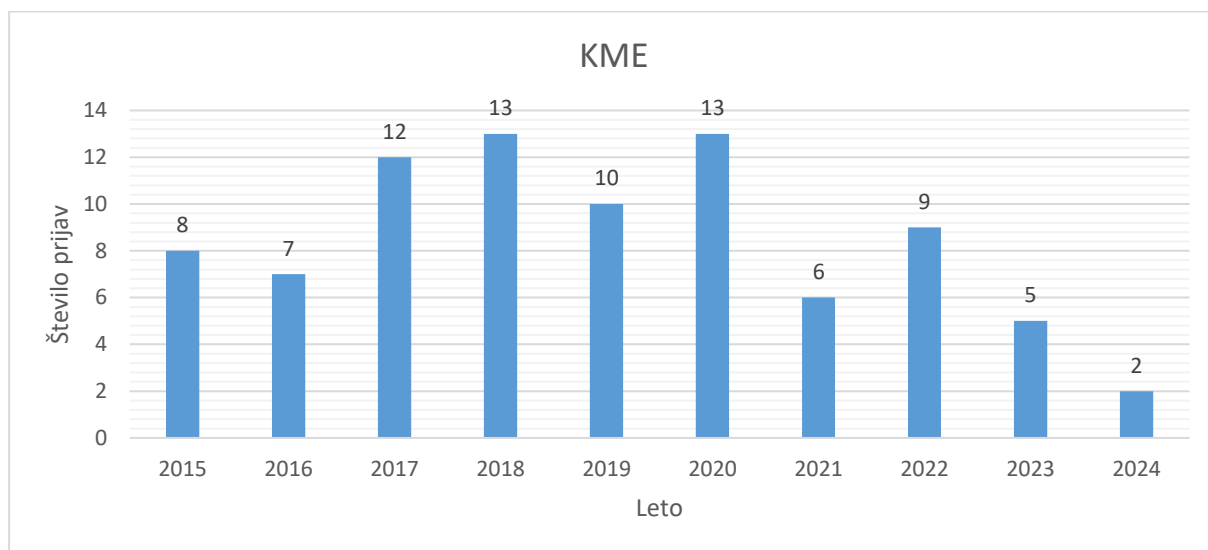

KLOPNI MENINGOENCEFALITIS (KME)

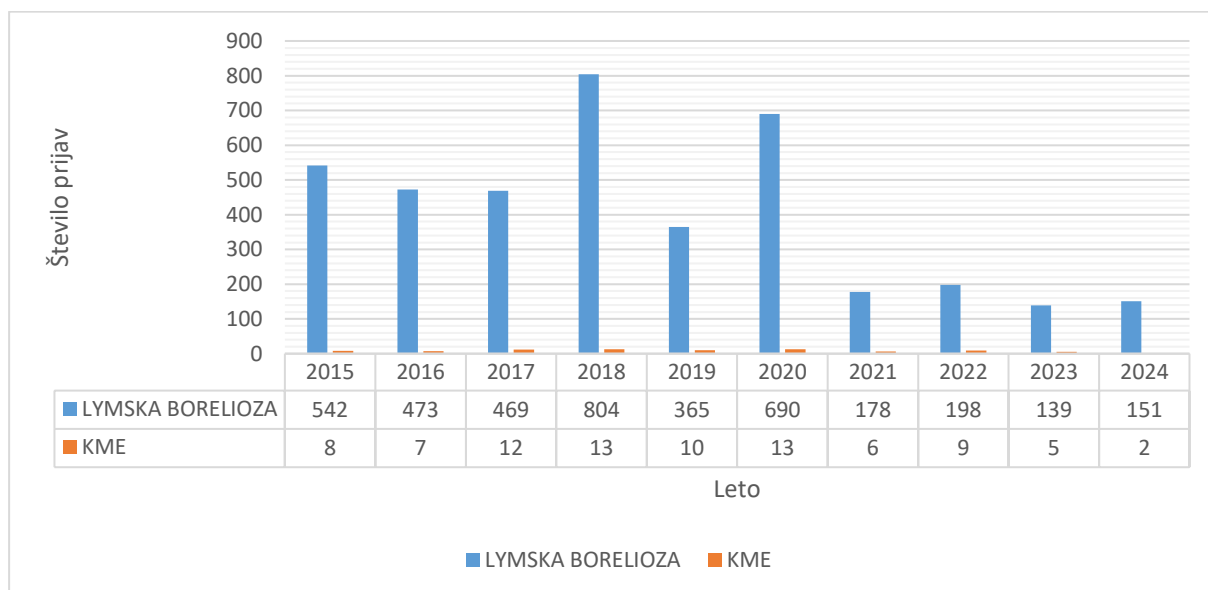
V letu 2024 smo zabeležili 2 primera klopnega meningoencefalitisa (KME), kar je manj kot leta 2023 (5) (Histogram 12).

KME je virusna bolezen osrednjega živčevja, ki se prenaša z ugrizom okuženega klopa. Ogroža predvsem ljudi, ki se v obdobju aktivnosti kloпов zadržujejo v naravnih žariščih bolezni. V Evropi je znanih veliko naravnih žarišč KME, posebej v osrednji in vzhodni Evropi, Skandinaviji in baltskih državah. Slovenija spada med države z najvišjo obolevnostjo za KME. Bolezen lahko pusti trajne posledice, kot so glavobol, zmanjšana delovna sposobnost, zmanjšana sposobnost koncentracije, pareze pa tudi ohromelost. KME je redko lahko tudi smrtna bolezen (1-2 odstotka odraslih bolnikov) (Histogram 12, 13).

HISTOGRAM 12: GIBANJE KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2015 DO 2024

HISTOGRAM 13: PRIMERJAVA GIBANJA LYMSKE BORELIOZE IN KME NA CELJSKEM V LETIH OD 2015 DO 2024

ANTIRABIČNE OBRAVNAVE

V antirabični ambulanti smo v letu 2024 smo obravnavali 26 oseb. Od tega smo 9 oseb postekspozicijsko zaščitili s cepivom. Ker je bila leta 2016 Slovenija razglašena za državo prosto stekline, od takrat naprej vsako leto obravnavamo manj oseb zaradi ugrizov živali. Za postekspozicijsko cepljenje se odločamo v skladu z veljavnimi nacionalnimi smernicami. Cepili smo 35% obravnavanih oseb. Postekspozicijsko smo cepili 6 oseb zaradi ugriza psa, 2 osebi zaradi ugriza opice in eno osebo zaradi ugriza mačke. Vse poškodbe so nastale v tujini.

Cepljenje oseb proti steklini glede na žival, ki je povzročila poškodbo

Vrsta živali	Število cepljenih oseb
pes	6
opica	2
mačka	1
Skupaj	9

ZDRAVSTVENI NADZOR IN SVETOVANJE POTNIKOM, KI POTUJEJO V TUJINO

V okviru epidemiološke dejavnosti NIJZ OE Celje je v letu 2024 potekalo svetovanje potnikom pred potovanjem v tujino. V letu 2024 smo v okviru ambulante za potnike obravnavali 584 oseb, od tega smo 114 osebam predpisali preventivno antimalarično sredstvo. 291 oseb smo cepili s prvim odmerkom cepiva proti hepatitisu A, 108 oseb smo cepili z obnovitvenim odmerkom cepiva proti hepatitisu A, 67 oseb smo cepili s kombiniranim cepivom proti hepatitisu A in B, 15 oseb s cepivom proti hepatitisu B, 256 oseb smo cepili proti trebušnemu tifusu, 13 oseb proti tetanusu, davici in oslovskemu kašlju, 27 oseb proti meningokoknemu meningitisu, 171 oseb proti rumeni mrzlici, 5 oseb proti ošpicam, mumpsu in rdečkam, 5 oseb proti otroški paralizi in 54 oseb proti steklini.

UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA NALEZLJIVIH BOLEZNI

Epidemiološka služba je izvajala naslednje ukrepe za preprečevanje širjenja nalezljivih bolezní:

- spremljanje gibanja nalezljivih bolezní (sistematično zbiranje in analiziranje podatkov o prijavljenih nalezljivih boleznih, gibanju, trendih),
- epidemiološko raziskovanje in razreševanje izbruhov in epidemij (terensko poizvedovanje in izdelava poročil v primeru vsake epidemije ali suma na epidemijo ter pri nekaterih vrstah nalezljivih bolezní),
- odvzem kužnin za laboratorijsko diagnostiko in identifikacijo povzročiteljev nalezljivih bolezní,
- svetovanje dezinfekcije, dezinsekcije in deratizacije,
- zdravstveni nadzor nad klicenosci,
- koordinacija cepljenj,
- antirabično dejavnost,
- vzgojno izobraževalno dejavnost.

Epidemiološka služba je spremljala gibanje nalezljivih bolezní, analizirala epidemiološko situacijo v regiji ter v zvezi s tem opravljala vse potrebne evidence in poročila. Sproti je o ugotovitvah in predlaganih ukrepih obveščala zdravstvene organe v regiji, zasebne zdravstvene delavce, območne enote ostalih regij NIJZ, ter inšpekcijske organe v regiji in v državi. Ob pojavu izbruhov nalezljivih bolezní ali ob sumu nanje smo takoj pristopili k epidemiološki raziskavi vzrokov, razširjenosti pojava ter predlagali ukrepe za omejevanje epidemičnega pojavljanja bolezní. Osebe, družine ali kolektivi, ki so bili pod zdravstvenim nadzorom, so bili pisno obveščeni o resnosti razmer in so dobili navodila za preprečevanje širjenja okužb. Bolniki s covid-19 so dobili navodila in informacije glede bolezní, prav tako njihovi kontakti, pri katerih bi lahko prišlo do okužbe.

Ob vseh aktivnostih je epidemiološka služba ves čas opravljala tudi zdravstveno vzgojno delo, kot enega izmed temeljnih ukrepov za preprečevanja širjenja nalezljivih bolezní. Največji poudarek je bil na individualni vzgoji, prav tako smo preko sporočil za medije javnosti posredovali pomembna javnozdravstvena sporočila.

V letu 2024 smo na Celjskem zabeležili 5644 prijav nalezljivih bolezní, kar je manj od petletnega povprečja. Med najpogostje prijavljenimi boleznimi je bil streptokokni tonzilitis (995), covid-19 (857), norice (831), gripa (713) in noroviroza (363), kar predstavlja 66.6% vseh prijav.

Z namenom pregleda nad epidemiološko situacijo želimo pozvati zdravstvene delavce k bolj doslednemu prijavljanju nalezljivih bolezní in laboratorijskemu potrjevanju povzročiteljev nalezljivih bolezní. V dinamiki prijav nalezljivih bolezní je potrebno upoštevati prenehanje prijavljanja določenih nalezljivih bolezní v letu 2018 in 2019, kar ima za posledico manjše število vseh prijavljenih nalezljivih bolezní. Sprememba v prijavljanju vpliva tudi na zaporedje najpogostejše prijavljenih diagnoz. Veliko nalezljivih bolezní je prijavljenih le na osnovi klinične slike brez laboratorijske potrditve, ki zaradi tega ne odraža dejanske situacije v regiji.

Nalezljive bolezni predstavljajo enega od pomembnih dejavnikov, ki ogrožajo zdravje prebivalstva vseh starostnih skupin. Njihovo obvladovanje zahteva dosledno in pravočasno prepoznavo in prijavo ter zgodnje in učinkovito izvajanje protiepidemijskih ukrepov.